

Sy-li spēwał,
Pilnje džélał,
Strowja ée
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosé ma;
Bóh pak swérny
Přez spař mérnj
Čerstwosé da.

Njeh ty spēwaš,
Swérnje džélaš
Wšédne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočú ty.

Z njebjes mana,
Njeh éi khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew ée!

F.

Šserbske njedžel'ske lopjeno.

Wudawa šo kóždu šobotu w Šsmolerjez knižicziščežerńi w Budyščinje a je tam ša šchtwórtlétnu pšchedplatu 40 pj. dostacž

Misericordias Domini.

1. Pětra 2, 20—25.

Ščérpliwosć je selo, kotrež w kóždej šahrodže njerošče. A tola nam na tutym njedokónjanym šwěcže nicžo bóle trjeba njeje, hacž ščérpliwosć. Nasche džénšnišche Bože šłowo je napominanje k ščérpliwosći w čerpcjenju, wošebje k čížhemu šnješenju šchimdnj a njeprawdny, kotraž šo nam wot drubich stanje. Šchto dha dyrbi naž k temu pšchinucžicž? Troje je, na čož naž šwjaty japoschtol pokafuje: nasche bójške powołanje, Šhryštušowe šwjate wopišmo a to wumoženje, kotrež je šo pšches njeho štało.

„A temu šče wy powołani.“ A čemu dha? Ššwjaty Pětr běšche přjedy šchescžijanskiš wotročkow napominał, šo bychu se wšchej bojofcžu poddani byli šwojim knježim, niž jeno dobrým a merným, ale tež šlym. „Kajka je to šhwalba“, wón wuwola, „hdyž wy štošcžow dla pući čerpciče! Ale hdyž wam dobroty dla ške činja a wy to škame pšhecžerpciče, to je hnada pola Boha.“ „Pšchetož“, tak praji wón nětko dale, „k temu šče wy powołani.“ To wšchaf žanemu prawje do šłowy njecha, šo šmy k čerpcjenju powołani na šwěcže, a wošebje čježko nam je, hdyž mamy njeprawdu čerpcič. My bychmy wjele radšcho wšchědnje w krašnym wješelu žiwi byli. Žusa wěž šo nam šda, hdyž jena tyšchnosć po druhej pšchinódže a hdyž šo wot naž žada, šo dyrbimy pšchi tym ščérpliwim wostacž. Ale šchto nam pomha, šo čerpcjenjom wobaracž? Čerpcič tola dyrbimy a bješ wobčežnosće njesańdže nam žadny

džen. Šhdyž njechamy ščérpliwosć wopokafacž, čžinimy šebi šwoje brémjo jeno čježšche pšches njeschčérpliwosć. Pošne dokónjane šbože mamy hakle tam horjelach docžakacž, jow je šchiz našch džěl. Šnamjo šwjateho šchizža je šo hižom pšchi našchej šchčenizy na naž čžiniko na čžole a na wutrobje k wobšwědcženju, šo ma šchiz naž pšchewodžecž pšches nasche žyłe šchescžijanskiš žiwjenje. Njeh je tež čželk šchiz žara čježki, šbožny je tola, kiž š wutrobu wěri: A temu šče wy powołani. Pšchetož šchtóž ma to ša šwoje powołanje na šwěcže, šo čerpcič dyrbi, temu šo žane horjo njesda žusa wěž byčž, tón myšli šebi kóždnj čžaš, hdyž jeho Bóh š čježkim čerpcjenjom domapřta abo hdyž čžlowjekojó jeho tyšcha a pšchescžehaja: To hinaš byčž njemóže, to ma šo tak štačž; runje k temu je tebe twój Bóh powolał na šwěcže. A na wopak, hdyž dobre dnj pšchinúdu, rjeknje wón šam pšchi šebi: To je něšchto wošebneho a wurjadneho, na čož njemóžach šebi žaneje na-džije čžinicž. A tak je wón w njeshožu štrošchtan a w šbožu čžim džakownišchi. Duž budžmy hotowi k čerpcjenju! A temu šmy powołani.

A hladašmy na Šhryštušowe šwjate wopišmo. Pšchetož „tež Šhryštuš je ša naž čerpcič, wostajiwšchi nam wopišmo, šo byšchče ščledžili ša jeho štopami.“ Ach, tak čže tón japoschtol prajicž, šchto šo šchizža tak wobaracž, kiž šče popjel a proch a šebi jako hrěšchnizy nicžo ša-šlužili njeshče hacž šamu njehnadu a hněw, hdyž tola Šhryštuš, kiž njebě žadny hrěšchnik, ale Boži Šsyn, žaneho dobrego dnja na šwěcže měl njeje a hdyž je jeho žyłe

žiwjenje s krótká s tym jennym słowom wopisane: Wón je čerpił. — A kak je wón čerpił! „Kiz žaneho hrěcha činił njeje, njeje tež žane jebanje w jeho reže šo namakalo; kiž sašo nješwarjesche, hdyž šwarjenu bē a njebrožesche, hdyž čerpijesche, ale wón to temu poruczi, kiž pravje šudzi.“ Šeho žyle žiwjenje je najjašnišchi šchpihel nje-winoscje. Wón je tón jeniczi, kiž može šo s prawom wschittich čłowjekow prashecž: „Schto mjes wami može mi hrěch domjesč?“ Woni šu jeho žraczka šwarili a wino-weho wopizá, žlonikow a hrěschnikow towaršcha, wobšy-njeneho čłowjeka, kiž ma čerta, šběžkarja a kježoroweho nješchecžela, ale wón sašo nješwarjesche, wón je pschi wschēm tajkim murěčžowanju, kotrež mējesche wot hrěschni-čkow pschecžerpicz, jako hluchi był, kiž nješlyšchi, a jako nēmny, kiž šwój rōt njewotewri. Wón budžišche mohł šwojim hanjerjam a čwilerjam jich słōčž na hlōwu sa-placžicz, ale wón jim ani hrosyl njeje, ale poruczi to temu, kotryž pravje šudzi. Na semi wón žaneho šudnika nje-namaka, kiž by pravje šudzil. Duž wón šwoju wēž temu njebeštemu šudnikaj poruczi, kiž praji: Wjecženje je moje, ja chzu saplacžicz. — Šlajče, to je to šwjate wopisno, po kotrymž mamy čžinicž. Šow je ščerpliwoscž, kažž nam pschisteji. Mamy dha ju? My saplacžimy słōčž se słōčžu a šwarjenje je šwarjenjom; my hrosymy tač rad a prajimy, hdyž šo šami wjecžicz njemožemy: „Tón Anjes čže khostaj! Wón saplacž čži twoju słōčž na hlōwu! Špomnicž wschał na teho, kiž njebrožesche, hdyž čerpijesche. Wostajče šo wascheho hroženja, šnjescže čžišche, šchtož wam šleho čžinja, njepopšchecžejče jim ničžo šleho, nješudžče jich, ale prošchžže sa nich a rjeknicžže: Wōtčže, wodač jim; pschetož woni njewjedža, šchto čžinja. Tač šlědžče sa šesušowymy štopami!

Alle fak? Mōžemy dha to tež šami se šwojeje možy? Šswjaty japoschtol derje wē, šo tajka ščerpliwoscž njerosče na roli našcheje čželneje wutrobny. Šehodla naš pokasuje na to wumōženje, kiž je šo psches šesom Šhryšta štalo. „Wón je našche hrěchi na šwojim čžele šam woprowač na drjewje, šo bychmy hrěcham wotemrjeli a prawdosčži živi byli, psches kotrehož rany šče wy šahojeni.“ Wōh je na njeho, teho jenicžleho praweho a šwjateho, wschitke našche hrěchi šwalil, a Šhryštus njeje tajke brēmjo, kaž čžezke jemu tež bēšche, wot šo precž štorczil, wón je jo horje donješł na drjewo šchizá, wón je šo šam sa našche hrěchi woprowač, wón je šebi rany dač nabicž, šo bychmy my psches njeho šahojeni byli. A nētko dnyrimy w džafow-nej lubosčži hrěcham wotemrjecž a prawdosčži živi byčž. „Pschetož wy bēšchče“, praji šwjaty japoschtol, „jako ša-šludžene wozny; nētk pač šče wobrocženi k pastyrrej a biskopej waschich dušchow.“ Šlaczi to tež wo naš? Šesušowe rany nam njemōža ničžo pomhacž, hdyž šo nje-čhamy wot hrěchow wobrocžicz k pastyrrej a biskopej našchich dušchow. Wschitzny šmy s pschirodženja jako šhubjene wozny. Šōždy šo wobroczi na šwój pucž, a to je pschezo wopacžny pucž. Myšł čžlowškeje wutrobny je šła wot jeho mlōdosčže. Šedyn bēha sa pjenjesami, druhi pyta čžesčž a šfeczi sašo nēšchto druge, a psched Wōžimaj woczomaj šu wschitzny čžlowjekoj šadło rosšroschennyč a šabludžennyč wozow. Alle tón dobry pastyr, kiž je šwoje žiwjenje wostajil sa wozny, šo tež sa nimi pyta a to sa kōždej wošebje. Ach, kak dołho je wón hižom tež sa tobu šhodzil! Šak je čže wolač we šwojim a we twojim domje, pschi šchoro- a šmjertnyč ložach, w šbožu a nješbožu! Šbōžny

je tón, kiž je jeho hlōš šlyšchač, kiž je k njemu šhwatač a šo wobroczil k pastyrrej a biskopej šwojeje dušche. Tón može prajicž: Tón Anjes je mōj pastyr, na ničim ja nusu nješmēju. Tón je potom tež hotowy, temu Anjesej k wschemu špodobanju šwoje žiwjenje wjesčž a pravu ščerpliwoscž wopokasacž. Šeno šchtož je mōž Šhryštus-weho wumōženja plōdniwu na šebi šhonil a šo s žylej wutrobu k šwojemu dobremu pastyrrej wobroczil, tón do-štanje mjes druhimi krašnymy darami tež pravu šchescžž-ianšku ščerpliwoscž. — Anježe Šesu, ty wucžerjo ščerpli-woscže, čžin moju dušchu ščerpliwu!

Šamjen.

Kr. w P.

Šnježenje kšhidny.

Dušcha moja špokojna
Do Wōžuju rukow pada,
Čžaka na to, šchtož ji da
Wōži pucž a Wōža hnada;
We tym wschittim pōddata
Wōtzej pada do kłina.

Dušcha moja ščerpliwá
Njerodži wo moršotanje,
Čžela wola požada
Šsmjercže štrasčne woczahanje.
Njesčerpliwoscž. Šesu, wschu
Do rowa čži položu

Dušcha moja dowērna
Nočže tu šo wo to štaracž,
Šchtož ji njeda pošoja;
Šchto šo šechže w čžernjach paracž?
Štaranje Wōh na šo wsá,
Dušcha hlada pošoja.

Dušcha moja štroschtniwá
Anježicž njeda rosšrudženju,
Alle Wōha lubo ma
We nusy a we čžerpjenju.
Tón, kiž w Wōžim kłinje je,
W nusy štroschtny wostanje.

Dušcha moja šmērniwá
Njesškorži, hdyž dnybu šthoricž,
Wōdčžiknje šo Wōhu wscha
Šotom tež, hdyž čžył wón moricž.
Čžini čželo štorženje,
Čžela dušche wješele.

Dušcha w Wōsy čžicha je,
Tač šchiz budže pschenješeny,
Wušnje šdobne mjelčženje,
Šo šmēč budže pschewinjeny;
Še kaž čžicha šwjatniza
Šokna wscha wot šhwalenja.

Sczerpliwiy je lepschi dnyli byluy.

Wsched něhdže tšjomi lětami semrje w Chinje jedyn mišjonar, kiž je pola pscheczela a njepscheczela dobru kwałbu mēl. Dacž runje s pschirodženja wohniwuy a trochu sahněwany, je wón tola w Sesufowej schuli spodžiwnu czichošč a sczerpliwosč nawuknył.

Wsched něščto lětami wón do chinejskeho hosčzena fastupi, so by troščku wotpocznył a něščto pojědł. Wórny so jedyn s pschitomnych Chinesow do tuteho zůsnika da a jemu wumjetowasche, so s wutorhanymi człowjeczimi woczemi a wutrobami miŕuje. To njebe přeni raš, so runje tutón muž na njeho tał hrosnje sa- khadžesche. Mišjonar pał czinjesche, jako by žaneho kłowczka nje- kłyschal abo njeroshyml. Ale hosčzenar, kiž bebi kwojeho hosčza njechasche dacž wotehnacž, sa njeho wustupiwšchi temu mužej jeho njehorne rěče sałasa, a jemu s wonczijbnjenjom pohrosy, njebudže-li hubu džeržecž. Sswarjal pał hubu njedžeržesche a hižom hosčzenar staže, so by kwoje hroženje wuwjedł, jako jeho mišjonar proschesche, tola czishe bycz a mužej jeno rěčecž dacž; jemu to nicžo nječini. „Ale, „hospodar wotmolwi, „tón nječrafnik je cže nětk hižom trójny jako „czerta“ hrosnje hanił a na tebje sakhadžal!“ — „„Na mnje niz,““ mišjonar džesche, „„ja njeižym žadyn czert, ale předar ewangelija, a ištož wón tu wo woczih a wutrobah torhanju rěči, dha so mje to tež njedótka, pschetož ja njeižym tajke něščto nihdy czinił; wón drje něłoho drugeho mēni.““

Směrniwosč a pscheczelnosč, s kotrejž mišjonar tole prajesche, czinjesche najkłubšchi sacžishecz na wschěch pschitomnych, a hosčzenar, kiž bēsche drje hižom přjedy ewangelijej pschitihleny, bu psches to polnje k pōnacžu pschiwjedženy a bōrny na to wufschženy. Sedyn s pschitomnych pał nadeńdže wōndano jeneho chinejskeho předarja, pola kotrehož so sa tutym mišjonarom wobhonjowasche. Sako kłyschesche, so je tōnkamuy wumrjel, bu žyle hnuty a powjedasche na to praschenje, kał a hdže je jeho sešnal, tutón podawł.

Njepšchipowjeda nam tuta historija to stare kłowo: „sczer- pliwuy ako k hněwu njepšchyny je lepschi dnyli byluy?“ A njeleži we tym sa naš napominanje, kotrež dyrbinuy bebi wschihy k wu- trobje wsacz? W pošlednich lětach je pola naš duch njesczerpli- wosče kaježik. Sich wjele je so tał kłyschecž dalo, jako dyrbjalo so s brōnjemi mozy a niz s brōnjemi ducha do přědka hieč. Tež něłotši mišjonary pscheczeljso ku teje myšle. Wschitko dyrbi rucže hieč, pōhanski kwět so s kwatkom dobycz. Ale to njeńdže a tež dale njepōńdže. Tu mamy wjele bōle wot naschich mišctrow, Knjesowych mucžobnikow, wuknycz, kiž to prawe waschnje snaju a pišaju: sczerpliwosče je wam pał trjeba, so byschče Božu wolu czinili a to kłubjenje dostali. Sczerpliwoscho mamy kwoj kschiz, tež kschiz mišjonstwa njescž.

Jesus kłuscha do přjedža.

A jenemu fararjej něhdny džecžo prajesche: „Knjes hdnyž wy junu do njebeš pschidžecže, dha na tej klawy, kędžicže, tež městacžto sa mnje sbytne wostajecže, so mōhl kędžecž!“ „Lube džecžo,“ duchowny wotmolwi, „ty nješ mje, ale pōdla tēho Knjesa Jesuša kędžecž.“ Džecžo k pschemyšlivoschi skōncžnje praji: „Dha chzemoj tēho Knj do křjedža wsacz!“

Mjeno dženšnišcheje njedžele.

Dženšnišcha njedžela ma jara rjane mjeno, pschetož dias Domini rēka Knjesowa kmilnosč. Tuto mj s 89. psalma date, wo kotrymž so w starých czahach tu předowasche a kotrehož sapoczatk ma so tałle: „Sa c wo Knjesowej hnadže wěcznje.“ Tał praji wěrjaze ksch

hdnyž je jutry kwojecžilo a nětk kwojatkam napscheczimo dže. Wschetož hdžežkuli hladamy, kmy se kamej Knjesowej hnadu a kmilnosču wobdaczi. Khrystuškowe czerpjenje, jeho kmišerč na kschiz, jeho horjestacže wot morwyh je dže kama hnadu a nam kamu sbōžnosč dawa. Kajtka je to kmilnosč, kiž je naschu sbōžnosč wot wěcznosče wobšankla, kiž je ju nam w Khrystušu tał džiwnje pschihotowala a chze ju na tamnym dnju tał krašnje dofonjecž! Haj, ištož to s wěrjazej wutrobu wobhladuje, tōn dyrbi bebi rjez: „Sa chzu spěwacz wo Knjesowej hnadže wěcznje.“

Nascha dženšnišcha njedžela ma pał wot starých czahow kem tež hiščeže druge rjane mjeno; wona rēka njedžela dobreho pastyrja. Tuto mjeno ma wona wot stareho dženšnišcheho scženja, hdžež so Jesus dobreho pastyrja mjenuje, kiž je kwoje žiwjenje sa wowzy wostajik. To pał njeje wscho, ištož je tōnle dobrn pastyr czinił. Wōn je hiščeže wjazy nad nami czinił a hiščeže nětko wjazy nad nami czini. Kaha kmy my k tutemu do- bremu pastyrjej pschihchli, abo kał je wōn k nam pschihchoł? Wschaf je kam prajił: „Sa njeižym pōkšlan, khiba jeno k šubjenym wowzam s Israelskeho doma.“ Dženša pał kłyschimy w scženju jeho kłubjenje: „Sa mam hiščeže druge wowzy, te njeižu s teje wowczēnje, a tešame dyrbu ja tež pschiwjesč, a wone budža mōj hłōš kłyschecž, a budže jene šadło a jedyn pastyr.“ Njeižu tele kłowa dawno dopjeljene? Njeižu te pōhanske ludny, kiž něhdny w naschich krajach bydlachu, njeižu tež naschi pōhanszy wōtzojo hłōš dobreho pastyrja kłyscheli, njeižu psches tōn hłōš kem pschi- wjedženi k Sesufowej žyrkwi, njeje so psches tōn hłōš se židow a pōhanow šromadžalo jene šadło Khrystuškowe, kotrež steji pod jenym pastyrjom? A njemōka tōnkamuy hłōš hiščeže dženša pōhanow do kschescžijanskeje žyrkweje?

Kajki pał je tōnle hłōš dobreho pastyrja, kiž hiščeže dženša k człowjekam rěči, hacžrunje wōn kam jow na semi wjazy wokoło njełhodži? To je ewangelion Sesom Khrysta, kiž dyrbi so wschemu štworjenju pschipowjedacz, kaž je wōn kam po kwojim horjestacžu pschikasał, předowacz w jeho mjenje pokutu a wodacže hrěchow bjese wschěmi ludžimi. Sčtož je hdy k sbōžnychczinjazej wěrje do Khrystuša pschihchoł, tōn je k nej dōschol psches ewangelion. A chze- my-li dženša na njedželi Knjesoweje kmilnosče Božu hnadu prawje kwałicž, dha nješmēmuy tōn wulki dar jeho kmilnosče sapomnicž, so je nam kwoje kłowo dał a tuto předowanje pschikasał, kiž dyrbi kōždeho hrěšnika k wěrje do Khrystuša a s tym k wěcznej sbōž- nosči pokasowacz a wodžicž.

Mjes jutrami a Božim spēcžom.

Hdže je tał rjane bydlenje,
Kaž horkach w Božim rajū,
Hdžež steja brody njebeške,
Kiž do wěcznosče traju?
Sso njebudžemy nahladacz,
Hdnyž budžemy psched Bohom stacz
A widžecž Božu krašnosč.

Hdže je tał sbōžne wješele,
Kaž tam bjes jandželemi,
Hdžež njeje žane rudženje,
Kaž pola naš na semi?
Tam budžemy so wješelicž;
Sčtož Bōh nam budže wobradžicž,
To smějemy tam wěcznje.

D hdže tał wulka lubosč je,
Kaž horkach pola Boha,

Hdžež kóžda duscha lubuje,
Wschëm hobuduscham droha?
A ženje, ženje njehascha
Wsches zyle Wože njebješa
Nam tuto plomjo hwjate.

Schto mi ho hiščeže dživacze,
So wjele horje hladam
Se hwětkym pruhom nadžije
A wutrobnje hej žadam,
So bych tež bórsh pschischol tam,
Hdžež hižom wjele lubych mam,
Riž cžakaja tam na mnje?

Rak Czornoch s Bohom rěči.

Bibliju na klinje měšči ras jedyn Czornoch (Neger) pod schtomom hědžeše. Wot nasdala je widžecž, so pak do knihi hlada, pak woblicžo posbėhnyschi ruzh k njebješam sbėha. Duchowny, nimo schedschi, ho jeho woprascha, schto čini. „Schto?“ Czornoch wotmolwi, wótrje na njeho hladajo, „wy to njeroshmicze? W tutych knihach najprjedy njebješki Wótž te mni rěči, potom jemu ja horje hladajo wotmolwjam. Sažo dale čitam a pošklučam, schto ma mi wón prajicž, a sažo ja k njemu rěču. To je witane rošrěčowanje a woschewjenje sa moju wutrobu a čini mje slóschtniweho a wješekeho k džělu a k wschemu, schtož pschindže.“

Hdy bychmy tež my, hdyž w bibliji čitam, w kóždej schtucžny posastali a ho prasheli: „Anježe, schto mi s tym prajisch? schto s tym na mni khostasch?“ a jemu to tež hnydom wotprošyli, abo sažo: schto s tym mi a tym, kiž mi na wutrobje a na hwědomnju leža, lubisch?“ a bychmy tež hnydom wo to prošyli, dha bychmy ho wjele lěpje s Wožim kłowom sesnali a ho s nim pscheczelili, bychmy hebi tež rad khwile k njemu wsali a žaneje wostudy pschi nim njeměli. Ach, Anježe, dai, so je twoje kłowo mojijam nohomaj hwěža a hwětko na mojim pucžu!

Fijalki.

Se wschěch nalětnich přenicžkow najlubowanischa je fijalka wonjata. To, schtož ju tak spodobnu čini, je jeje kłódke lubosne wonjenje, kotrehož pschicžina je někajki cžělawy woliž, kotryž ho w njej nadeńdže. Wona je mjese wschěmi nalětnicžkami nimale jenicžka wonjawka, kaž tež s wulkeje byty fijalkow shromadnje. Kwětki přenjeho abo saheho nalěcža hu: hužaze kwětki, hnehowe swóncžki, podlěst, šcharbol abo rupik, khudobka, rosras, schlesnicžka, koforcž, džewjas, módre klucžiki; žane njewonjeja; sahe kčžeje tež lyfowž a žolty pětřklucžik; přeni drje ma hylnu wón, kotraž pak hłowubolenje nacžini, a druhi wonja jeno kłabje; fijalku we wonjenju w přenim nalěcžu žana kwětki nje-pschetrijechi. Do fijalkow kłuscha hiščeže wulka byta druhich družinow, kotrež lud s wjetšcha konjaze fijalki mjenuje; žana njewonja a kamo tak pschne hrotki, kotrež tež k fijalkam licžim, hu zyle bjes wónje. Tola my njechamy tudy rěčecž wo wězach, kiž hu kóždemu derje snate, ale my čžemy ras wohladacž twar tajlich fijalkow a my wschelate pytnjemy, na cžož hewak kědžbowali njejsmy. Najprjedy wobhladajmy hebi kwětku. Kwětki wobsteji s pjecž rjenje barbjennyh nacžerwjen móbrych kopjeschlow, wot kotrychž stej pschezo dwě a dwě jenajke; pjate abo delnje kopjeschlo pak je wot wschitkich druhich rosdžělnje; přědku je kaž kžiza kulojcže wuhłubjene a sadu wuhadža do krótscheho abo do dlějšcheho snutška přědneho abo duteho kónza, kotryž ho wotroha mjenuje. Wschitke pjecž kopjeschla rěkaja hromadže wěnz a kóžde kopjeschlo wěnzowe rěka plátka. Wěnz je njeprawi-

dkowny, dokelž wschitke plátki jenak twarjene njejsu. Fijalki hu po tajkim rostliny s wěnzom njeprawidlownje 5-plátkatym, kotrychž jena plátka ma wotrohu. Mimo tutych barbjennyh kopjeschlow nadeńdžemy pola fijalkow njepošrědnje pod wěnzom pjecž druhich, ale selenych kopjeschlow, kotrež ho podstawl mjenuja; kóžde kopjeschlo wufóncža ho do tupeho (wonjata fijalka) abo do kónčojteho kónza (konjaze fijalki a hrotki) a je tak te kwětky pschiroščene, so sadu hiščeže kónzy kopjeschla won steja, kotrež pschiwiski abo pschiwěschki rěkaja. W kwětky nutška nadeńdžemy tycžki, pětiku a jejkowza. Tycžlow je pjecž; kóžda tycžka je nimale hědžata, t. r. bjes nitki a nješh próschnika, w kotrymž ho drobne sornjeschla nadeńdu, kotrež ho pył abo kwětky próschl mjenuja; na kónzu kóždeho próschnika stej hiščeže někajka hucha kóžka žoltobruneje barby, kotruž tež pschiwisk mjenujemy. S dweju sadneju próschnikow, t. r. wotrosh najbližschimaj, wuroščuje s kóždeho někajki khětro dołhi, deleshibny, wotrohojty seleny pschiwisk, kotraž staj schowanaj w kwětkynej wotrosh. Přeska, se přjedžisny jejkowza wuhadžaza, je cžasto schiwa, postupowata a delka jara scženšchena. Kónz pětiki rěka kłusna. Takama pokasuje wulku wschelatosč pola wschelatich fijalkow. Wona je 1) do hocžojteho pusta scženšchena pola fijalki wonjatej, kómatej, konjazej, lěšaj, spodžiwnej, pschewidženej, młokoběkej a t. d.; 2) nalóšnotarcžojcže wotežata pola fijalki tonidnej a tymjentnej; 3) plona, skoro dwělaptata pola fijalki dwěkwětkatej a 4) wulka, nopaščojcže abo mlócžinkojcže wuhłubjena pola hrotkow. Srahy jejkowž rěka tobokta; wona je jenopankata, tšisawjerata, mnohošhymješkatata. Dołha schischka, kotraž kwětku nješe, rěka stopka; na njej nadeńdu ho dwě malej kopjeschzy, listnje mjenowanej. Stopki (pschezo jeno s jenej kwětku) wuhadžeja pak hnydom s korjenja, hdyž rostlina žadyn stolpik njewutwori, kaž pola fijalki-tonidnej a tymjentnej, pak s wužłobkow, hdyž ma rostlina stolpik, kaž pola konjazych fijalkow a hrotkow. Mimo prawych kopjenow rošeslawamy hiščeže palisty abo pschilisty; tešame steja blisko stolpika pschi kopjenach a hu pschezo hinascho twarjene. Schischka, kotraž kopjeno nješh, rěka rjapik. Někotre fijalki wupłodžuja wuběžki (Wurzelsprossen, Ausläufer), t. r. kážate druhdy jalowe abo nječžejate stolpiki, n. psch. fijalka wonjata. Přenje wulke kwětki někotrych družinow wostanu njeplódne a hagle pódnišche mjěšche abo kamo zyle bjesplátowne kwětki hu plódne; tak n. psch. pola fijalki spodžiwnej. W alpach wufnamjenja ho jena družina fijalkow psches jara dołhu wotrohu, rěka fijalka wotrohata, a w Sakskej Schwizy nadeńdže ho tu a tam jena fijalka, kiž jeno s wjetšcha dwě malej, žoltej, schikowanej kwětky na hwójim něžnym stolpiku wupłodži; wona rěka fijalka dwěkwětkata. — Do fijalkow, kaž hmy hižom spomnili, kłuscheja tež hrotki abo mazoschki. S wotkal tuto mjeno? Lud pschirunuje kwětkne kopjeschla hrotkow s mazochu, mazoschinymaj džěščomaj a pschirodnymaj džěščomaj a praji: Mazochka hědži na dwěmaj stólcžkomaj (stólcžki = podstawkome kopjeschla); mazoschinej prawej džěščzi kóžde na jěnym stólcžku a hrotzy abo jeje pschiródnjej džěščzi hromadže na jěnym stólcžku. — Rušojko mjenuja hrotki „Sant a Marka“, „bratšiki“, „mjetški“, Polazy bratr se kotru“, Čžescha trojicžne jele abo mazoschka a Sužnokłowjenje tež sažo mazoschki a hrotki. Delnjokžisike mjeno je matuschka, tež hrotka. Moller ma mazoschki. S hrotki plahuja ho husto w mnoho wotměnjawkach k pschne w jahrodkach; mjěšche pólne hrotki hromadži lud, dokelž stromy tej dawaja; fijalka wonjata wobšahuje něšto dajowiny a potrebuje ho k pschihotowanju fijalkoweho šeropa, kotryž ho psches alkalije seleny, psches kžaliny pak cžerwjeny barbi. — Fijalkow je po Decandollu na žlym hwěcže na pokdra sta družinow; we Sužizach rostu 12 abo 13 družinow.

R.